

Volný pohyb zaměstnanců a služeb v Rakousku od 1. května 2004

Vstup ČR do Evropské unie neznamená v oblasti volného pohybu osob a služeb, že již od 1. května 2004 platí úplná volnost pohybu. Především je třeba **rozlišovat mezi volným pohybem zaměstnanců a svobodou poskytování služeb.**

Volný pohyb zaměstnanců, tzn. právo českého zaměstnance vykonávat v Rakousku nesamostatnou činnost a nechat se zaměstnat v rakouském podniku, nebude dalších 5 nebo dokonce 7 let realizován.

Pro české zaměstnance, kteří chtějí v Rakousku vykonávat nesamostatnou činnost, existují **následující pracovní-právní omezení**:

- nejsou vyňati ze **zákona o zaměstnávání cizinců** (§32a odst.1 AuslBG);
- může jim být umožněn přístup jako **klíčovými silám** v rámci kontingentu (§2 odst. 5 ve spojitosti s § 32a odst. 8 AuslBG);
- vzhledem k volnému pohybu osob na území EU již **nepotřebují žádný pobytový titul** (např. vízum);
- ti, kteří ke dni 1. května 2004 v Rakousku již pracovali a splňují předpoklady pro osvobozovací listinu (Befreiungsschein) (§15 AuslBG) nebo byli již 5 let v Rakousku trvale usídlení a disponují řádným příjmem z povolené výdělečné činnosti, mají v Rakousku volný přístup k pracovnímu trhu;
- v žádném případě – tedy ani při nepovolené činnosti v Rakousku – nesmějí být čeští státní občané z Rakouska vykázáni nebo jim nesmí být zabráněno vstupu; může proti nim být pouze zahájeno správně-trestní řízení.

V rámci svobody poskytování služeb, tedy práva samostatných českých podnikatelů nabízet v Rakousku živnostenskou a obchodní činnost a svobodná povolání, aniž zde založí provozovnu/pobočku nebo dceřinou společnost, je zapotřebí rozlišit tři případy:

- **vyslání českých zaměstnanců s omezením**;
- **bez omezení**;
- **a poskytování služeb přes hranici českými samostatnými podnikateli.**

Vyslání českých zaměstnanců do Rakouska k realizaci zakázek (např. montáže) je v prvních 5 letech (možná dokonce v 7 letech) od přístupu ČR k EU **přípustné pouze s omezením**. Určité hospodářské činnosti jsou omezeny a české podniky je mohou nabízet do Rakouska přes hranici jen za předpokladu, že česká firma obdržela pro své české zaměstnance, kteří mají být vysláni do Rakouska, od příslušného Rakouského úřadu práce (AMS) na základě žádosti odpovídající **povolení k vyslání (Entsendebewilligung)** nebo dokonce **povolení k zaměstnání (Beschäftigungsbewilligung)**. Sem spadají následující činnosti podle ÖNACE 2003:

01.41	terénní úprava zahrad, parků, sadů a jiných zelených ploch
26.7	řezání, tvarování a konečná úprava ozdobného a stavebního přírodního kamene
28.11	výroba kovových konstrukcí a jejich dílů
45.1 až 4.	stavebnictví včetně souvisejících oborů
74.60	pátrací a ochranné činnosti
74.70	čištění budov, zařízení a dopravních prostředků
85.14	ostatní činnosti související se zdravotní péčí
85.32	sociální péče bez ubytování

Pokud český podnikatel chce vyslat české zaměstnance do Rakouska kvůli vykonávání činností, které jsou tučně **zvýrazněny**, **potřebuje** každý z nich **povolení k vyslání (Entsendebewilligung)**. Žádost musí podat rakouský podnikatel pro každého jednotlivého českého zaměstnance, který má u něho pracovat pro českého podnikatele, na regionální pobočce AMS, na jejímž území leží předpokládané místo výkonu práce.

Povolení k vyslání smí být uděleno v jednotlivých případech **nejdéle na dobu čtyř měsíců**, pokud práce na příslušném projektu netrvalí déle než 6 měsíců. **Při delší době se musí žádat o povolení k zaměstnání (Beschäftigungsbewilligung)**.

Na výše uvedené hospodářské činnosti třídy 45 (*kurzíva*) - stavební živnosti včetně příbuzných hospodářských odvětví - **nesmí být uděleno žádné povolení k vyslání, a to i v případě kratšího trvání projektu**. V těchto případech **potřebuje** každý český zaměstnanec, který má být vyslán českým podnikatelem, **povolení k zaměstnání (Beschäftigungsbewilligung)**. **Toto povolení k zaměstnání se podle zkušeností nezíská nebo získá** za okolností, které se vyskytnou **velmi zřídka**.

Pro všechny ostatní hospodářské činnosti, které nejsou výše vyjmenovány, existuje od 1. května 2004 v podstatě úplná svoboda poskytování služeb. Pokud chce český podnikatel do Rakouska vyslat zaměstnance, který má státní příslušnost nového členského státu, **musí vysílající český podnikatel včas před zahájením prací oznámit zamýšlené zaměstnání místnímu úřadu práce (AMS)**. Každý jednotlivý český zaměstnanec musí od AMS požadovat **potvrzení k vyslání v rámci EU (EU-Entsendebestätigung)**. AMS je povinen toto povolení vystavit během 6 týdnů, pokud jsou splněny všechny potřebné předpoklady:

- řádný a nejméně 1 rok trvající přímý pracovní poměr nebo pracovní smlouva na dobu neurčitou, dále musí v ČR disponovat příslušnými povoleními pro své zaměstnání;
- musí být dodrženy **rakouské mzdové a pracovní podmínky** (odměna přibližně odpovídající kolektivní smlouvě a odpovídající dovolená), jakož i dále i **právní ustanovení sociálního pojištění**;
- potvrzení k vyslání v rámci EU (EU – Entsendebestätigung) smí být vystaveno pouze **na dobu do 6 měsíců**. Může být prodlouženo o dalších 6 měsíců, avšak maximálně na dobu potřebnou k provedení služeb;
- vyslané české zaměstnance nadále **platí český zaměstnavatel**;
- **bez předem opatřeného potvrzení k vyslání v rámci EU (EU-Entsendebestätigung) nesmějí tito zaměstnanci v Rakousku pracovat**, jinak jim hrozí správní pokuta;

- vysílající český zaměstnavatel musí vhodným způsobem **prokázat** (včetně ověřeného překladu do němčiny), že jeho činnost, kterou chce v Rakousku vykonávat prostřednictvím vyslaných zaměstnanců, patří podle klasifikace NACE k **plně volným službám** (viz bod 2. shora). K tomu musí předložit rakouskému úřadu práce (AMS) originál (ověřenou kopii) včetně překladu jeho českého **živnostenského listu**. Jako doplněk by mohlo být užitečné také potvrzení místně příslušné hospodářské komory v ČR o druhu vykonávané činnosti;
- český podnikatel by měl dále předložit **ověřený výpis z českého obchodního rejstříku** včetně ověřeného překladu do němčiny. To sice zákon výslovně nevyžaduje, mohlo by to ale být požadováno ve správní praxi.

OSVČ, které mají sídlo v ČR a zde disponují příslušným živnostenským oprávněním, mohou poskytovat svoje služby samostatně, tedy bez vyslání závislých zaměstnanců, v každé jiné členské zemi EU již od 1. května 2004 neomezeně. Předpokladem ovšem je, že česká OSVČ vlastní živnostenské oprávnění v ČR již určitou dobu (tj. zpravidla 3-6 let) a toto prokáže. Rozsah živnostenského oprávnění musí odpovídat poskytovaným službám, a musí být v Rakousku na požádání prokázán.

Pokud chce česká OSVČ vykonávat v Rakousku práce, které zde nepředstavuje žádnou vázanou činnost (např. obchodnické řemeslo), potom se před zahájením své činnosti v Rakousku nemusí nikde přihlásit, nýbrž může svoji činnost bez dalšího zahájit. **Je nutné ale mít na zřeteli předchozí odstavec.**

Pokud chce česká OSVČ vykonávat činnosti, které v Rakousku spadají do vázaných živností (např. všechna řemesla), pro něž **musí prokázat způsobilost**, potom musí česká OSVČ úřadu v Rakousku prokázat, že tuto způsobilost má. K tomu je příslušné **Spolkové ministerstvo hospodářství a práce (Bundesministerium für Wirtschaft und Arbeit, BMWA), 1011 Wien, Stubenring 1**, oddělení udělování živnostenských oprávnění I/9, (Abteilung Gewerberechtsvollziehung), Dr. Gerhard Pörtl, vedoucí oddělení, tel +431/711 00 5826 nebo 5827, E-mail: gerhard.poertl@bmwa.gv.at. Registrace se neprovádí, jak se bohužel čeští občané často domnívají, na základě českého „živnostenského listu“, nýbrž na základě „Potvrzení o způsobilosti...“, které vydává Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, odbor živností; toto potvrzení s ověřeným překladem, potvrzením o českém občanství a výpisem trestního rejstříku, rovněž s ověřenými překlady, se průvodním dopisem zasílá (osobní předání je možné, ale zbytečné) k registraci na výše uvedenou adresu BMWA.

Česká OSVČ, která vykonává v Rakousku činnost, je povinna k registraci daně z obratu (Umsatzsteuer) u Finančního úřadu v Grazu, referát pro zahraniční podnikatele (Finanzamt Graz – Stadt, Referat für ausländische Unternehmer, Conrad von Hötzendorf-Straße 14-18, 8018 Graz, tel. +43316/ 8810, fax: +43316/ 81 04 08 bez ohledu na dosažený obrat v průběhu kalendářního roku. Potřebné formuláře k registraci jsou k dispozici na www.bmf.gv.at postupnou volbou z nabídky: Formulare, poté Formulare – Steuern/Beihilfen, Umsatzsteuer poté Formulare zur Umsatzsteuer a konečně Verfl8 Fragebogen für Vorsteuererstattung (ausländische Unternehmer). Obecné informace k dani z obratu jsou k dispozici na www.bmf.gv.at postupnou volbou Steuern – Fachinformation – Umsatzsteuer - Ausländische Unternehmer.

Českým OSVČ s trvalým pobytem v Rakousku se doporučuje konzultovat záměr jejich činnosti na území Rakouska nejdříve s Hospodářskou komorou Rakouska

(Wirtschaftskammer Österreich, Wiedner Hauptstraße 63, 1045 Wien). Poté je zapotřebí registrace činnosti u Magistrátu ve Vídni (Bezirksamt) nebo u příslušného Okresního úřadu (Bezirkshauptmannschaft). Na české OSVČ s trvalým pobytem v Rakousku se vztahuje zákon o podpoře zakládání nových podniků (Neugründungsförderungsgesetz, BGBl. 132/2002) – první přihlášení živnosti je za určitých podmínek bezplatné.

Důležité poznámky:

Pokud je česká OSVČ v průběhu roku činná v Rakousku více než 183 dní, potom **podléhají její rakouské příjmy daňové povinnosti** daně z příjmů v Rakousku, protože se v tomto případě předpokládá, že má v Rakousku **provozovnu**. Česká OSVČ je v Rakousku **povinná k dani z obratu** teprve tehdy, když obrat přičtený rakouské provozovně (bez daně z obratu) přesáhl v právě uplynulém kalendářním roce částku **22.000 EUR**. Potom také vzniká **právo na odpočet tzv. Vorsteuer**, tedy daně z obratu, kterou vyúčtoval jiný rakouský podnikatel.

I když česká OSVČ dodržuje při své činnosti v Rakousku výše popsané předpisy, záleží koneckonců pouze na **skutečném hospodářském obsahu jejích služeb**, nikoliv tedy na znění živnostenského listu nebo na vnější jevové formě skutečného obsahu.

Pokud se **více OSVČ sloučí do ARGE** (Arbeitsgemeinschaft – pracovní sdružení) a budou pracovat zejména v chráněných oblastech (stavební a pomocné živnosti), potom to může být považováno za **obcházení** svobody poskytování služeb ze strany OSVČ. Toto sdružení by si potom muselo v Rakousku zřídit pobočku, což ovšem předpokládá odpovídající právnickou osobu v zahraničí. Jenom taková pobočka může potom v Rakousku přihlásit potřebné řemeslo.

Při převaze nesamostatného projevu, by mohl **pracovní inspektorát**, popř. **AMS** činit **potíže**, pokud by - na základě zjevné vnější formy - argumentoval tak, že se vlastně jedná o (zákonem i nadále silně omezenou) **nesamostatnou činnost**, která je jen formálně označena jako samostatná služba. Pokud úřad s tímto názorem uspěje, nesměla by (vlastně nesamostatně) vykonávaná činnost být vykonávána bez potom stále **nutného povolení k zaměstnání** (Beschäftigungsbewilligung).

Pokud chce česká OSVČ k poskytování svých služeb zřídit v Rakousku **provozovnu** nebo **pobočku**, je to v zásadě ponecháno na její vůli. Musí si ovšem v **Rakousku** nechat **uznat české živnostenské oprávnění** za rovnocenné rakouskému nebo si opatřit výjimku.

Pokud není uznáno ani živnostenské oprávnění a nemůže ani být opatřena výjimka, má český podnikatel možnost jmenovat jako jednatele pobočky **třetí osobu** odpovědnou za **živnostensko - právní stránku (gewerberechtlicher Geschäftsführer)**, která splňuje příslušné živnostensko-právní předpoklady.

O nedobrovolnou provozovnu v Rakousku by se (také) jednalo, pokud je český podnikatel činný v Rakousku **více než 183 dní ročně** nebo zde má své **sídlo** nebo prokazatelně **trvalé zařízení** (např. sklad, kancelář atd.), odkud vykonává svoji činnost.

Rozhraní, kdy je služba poskytována “přes hranici”, resp. kdy je třeba založit provozovnu, může být stanoveno pouze v **každém jednotlivém případě**.